

Een museum voor Camille Claudel

Eind maart opent het aan Camille Claudel gewijde museum zijn deuren in Nogent-sur-Seine, in het huis waar de kunstenares en haar familie vroeger woonden. Behalve werken van Claudel zelf zijn er ook fraaie werken van andere kunstenaars uit de 19e eeuw te zien. Het magistrale oeuvre van de kunstenares keert dus in zekere zin terug naar huis.

TEKST: ANNE HUSTACHE

Camille Claudel (1864-1943) was twaalf toen haar vader tot hypotheekbewaarder werd benoemd in Nogent-sur-Seine. Het hele gezin verhuisde naar dit stadje in het departement Aube: de ouders, Camille, haar broer Paul (die later naam zou maken als schrijver) en haar zusje Louise. Camille verbleef er slechts drie jaar, maar voor haar was dit een cruciale periode: de beeldhouwkunst deed haar intrede in haar leven via drie opvallende persoonlijkheden. Marius-Joseph Ramus (1805-1888), die daar al woonde, Alfred Boucher (1850-1934), die de assistent van Ramus werd en zou worden aangemoedigd door Paul Dubois (1829-1905), zelf geboren en getogen in Nogent-sur-Seine. Beeldhouwer Alfred Boucher was iemand met een open geest die actief jongere kunstenaars inspireerde en promoveerde. In Parijs financierde hij de bouw van La Ruche, een filantropisch project, bedoeld om behoeftige jonge kunstenaars te helpen. Bij een bezoek aan het gezin Claudel ontdekte Alfred Boucher de figuurtjes die Camille had gemaakt van klei. We schrijven 1876. Boucher genoot toen al erkenning als kunstenaar. Hij zag meteen dat het meisje talent had en haalde haar ouders ertoe

boven
Musée Camille Claudel, Nogent-sur-Seine. © Foto: Ville de Nogent-sur-Seine.

links
Portret van Camille Claudel door Césair, ca. 1884. Albuminedruk, 15,5 x 10,3 cm. © Musée Rodin, Parijs.

linkerpagina
Camille Claudel, 'La Valse ou Les Valseurs', model ca. 1893, versie in gevlamd steengoed Émile Muller, no 14, vóór 1895. Gekocht van Reine-Marie Paris de la Chapelle, 2008. © Musée Camille Claudel. Foto: Marco Illuminati.

een gebouw dat niet ver van het nieuwe Musée Camille Claudel staat. In 2003 vond er trouwens een tentoonstelling over Camille Claudel plaats, met werken uit de collectie van de nicht van de beeldhouwster, Reine-Marie Paris de La Chapelle. Het was een groot succes. De tentoonstelling lokte niet minder dan veertigduizend bezoekers. Dat bracht de burgemeester van het stadje meteen op het idee om de werken van die privécollectie aan te kopen en ze tentoon te stellen in een aan Camille Claudel gewijd museum. Het Musée Camille Claudel is nu gevestigd in een nieuw gebouw van drie verdiepingen, met gevels van een moderne soberheid. De vroegere woningen, inclusief dat van de familie Claudel, zijn erin verwerkt. Architect Adelfo Scaranello heeft het gebouw laten bekleden met bakstenen en pleister, typerend voor de lokale architectuur.

De beeldhouwkunst in de 19e eeuw

De stuwende kracht achter dit project, dat er kwam met een vertraging van verschillende jaren, is Françoise Magny, die ook instond voor de catalogus die een overzicht van de werken in het museum biedt. Intussen heeft ze als conservatrice het stokje doorgegeven aan Cécile Bertran. Vroeger leidde die het Musée Renoir, in Cagnes-sur-Mer, en de renovatie van de woning van de

over haar een passende opleiding te laten volgen. Enkele jaren later, toen Camille een atelier in Parijs deelde met vrienden, kwam Boucher geregeld op bezoek om goede raad te geven. Toen de beeldhouwer in 1882 voor een paar maanden de Franse hoofdstad moest verlaten, vroeg hij zijn vriend Auguste Rodin om hem te vervangen... Ook Paul Dubois raakte onder de indruk van Claudels talent. Hij zei haar: "Je hebt les gekregen van mijnheer Rodin." Camille kende Rodin toen evenwel nog niet. Later zou die haar mentor, collega en minnaar worden.

Ontstaan van een museum

Het museum ligt op bijna anderhalf uur per trein van Parijs, in het stadje Nogent-sur-Seine, waar nog steeds fraaie huizen uit de 19e eeuw te zien zijn. In het hart van het stadje, op een steenworp afstand van de Seine, bevindt zich de Saint-Laurent-kerk, een bizarre mix van neogotische en renaissancistische elementen. Alfred Boucher en Paul Dubois legden de basis voor het eerste museum van Nogent-sur-Seine, waar ze ook hun eigen collectie aan schonken: originele werken van gips en werken van hun vrienden. Het gemeentelijke museum Dubois-Boucher werd gevestigd in

boven
'Femme accroupie', ca. 1884-1885, gepatineerd gips, gekocht van Reine-Marie Paris de La Chapelle, 2008. © Musée Camille Claudel. Foto: Marco Illuminati.

rechts
'La Fortune', 1902-1905. Brons, 47,4 x 35,5 x 24,7 cm. Gekocht van Reine-Marie Paris de la Chapelle, 2008. © Musée Camille Claudel. Foto: Marco Illuminati.

links

Zicht op het gebouw. Musée Camille Claudel, Nogent-sur-Seine.
© Musée Camille Claudel.
© Foto : Marco Illuminati.

beroemde schilder. Bertran is gespecialiseerd in de beeldhouwkunst van de 19e eeuw. Ze is ervan overtuigd dat het grote publiek Camille Claudel slechts kent via de nogal bewogen relatie die ze had met de kunstwereld, in de schaduw van Rodin. “Het geniale van deze kunstenares moet je zien in de context van de toenmalige beeldhouwkunst, wat kan dankzij de collecties van het vroegere gemeentelijke museum.” De didactische opstelling in het nieuwe museum maakt de kenmerken, de thema’s en de evolutie van de Franse beeldhouwkunst in de 19e eeuw aanschouwelijk. Werken van belangrijke representanten, zoals Alfred Boucher en Paul Dubois, laten zien dat de beeldhouwkunst toen een ware bloeiperiode beleefde. Tal van sculpturen vonden hun weg naar de openbare ruimte (denk maar aan Dubois’ standbeeld van Jeanne d’Arc) en de privésfeer, dankzij multipels, speciaal gecreëerd door beeldhouwers.

Een artistiek genie

Het nieuwe museum biedt een waardig onderkomen aan de werken van Camille Claudel, die de instelling nu in eigendom heeft. Ze krijgen er het gezelschap van werken uitgeleend door grote musea, zoals het Musée Rodin: ‘La Valse’, ‘Les Causeuses’, ‘L’Abandon’ enz. Een van de versies van ‘La Valse’ staat op een rond voetstuk, zodat de bezoekers het van alle kanten kunnen bewonderen door er omheen te wandelen. In de verschillende zalen zijn ook werken van tijdgenoten van Camille Claudel te zien, zoals haar collega’s uit het atelier van Rodin (Pompon, Bourdelle).

Enkele werken van Rodin zelf mochten natuurlijk niet ontbreken. “Door werken van Claudel en Rodin zij aan zij te presenteren, willen we vooreerst duidelijk maken dat de relatie tussen die twee er niet een was van meester tot leerlinge, maar het resultaat van een vruchtbare kruisbestuiving”, aldus Cécile Bertran. “Door ‘L’Eternel Printemps’ en ‘L’Eternelle Idole’ van Rodin samen te presenteren met ‘Shakuntala’ van Claudel wordt dit meteen duidelijk. Andere werken, zoals ‘Pensées Profondes’, laten dan weer zien hoe de leerlinge zich ontworstelde aan de invloed van de meester. Werken als ‘Les Causeuses’ en ‘La Vague’ maken duidelijk hoe ingrijpend de evolutie van sommige thema’s was, van het anekdotische naar het universele. Wanneer je een detail van een sculptuur van Camille uitvergroot, zoals wij dat hebben gedaan voor de affiche, dan beseft je meteen hoe monumentaal haar werk was. Frappant is ook de manier waarop Claudel het kapsel van vrouwen haar hele carrière lang op bijzonder expressieve wijze heeft weten uit te beelden, van ‘La petite châtelaine’ tot de reusachtige ‘Clotho’”, besluit Cécile Bertran. Na jarenlang op een beleefde manier te zijn miskend, heeft het oeuvre van Camille Claudel nu dus eindelijk een passend onderkomen gevonden. Misschien ontbreekt er nog een werk van onyx, een erg hard materiaal dat Camille meesterlijk wist te bewerken. “We zijn altijd op zoek naar nieuwe werken”, verzekert Cécile Bertran. “Het is zeker geen ijdele hoop om later nog méér werken van de heel bijzondere kunstenares die Camille Claudel was te kunnen aankopen.”

Meer weten

Bezoeken

Musée Camille Claudel
Rue Gustave Flaubert 10
Nogent-sur-Seine
Frankrijk
Opening op 26-03
Naar Parijs met de Thalys:
www.thalys.com
Vervolgens 1u20 met de trein
vanaf de Gare de l’Est:
www.voyages-sncf.com